

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

19. studenoga 2020.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Građanstvo Unije – Članak 21. UFEU-a – Pravo na slobodno kretanje i boravak na području država članica – Kazneno djelo koje se posebno odnosi na međunarodnu otmicu maloljetnika – Ograničenje – Opravdanje – Zaštita djeteta – Proporcionalnost”

U predmetu C-454/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Amtsgericht Heilbronn (Općinski sud u Heilbronn, Njemačka), odlukom od 11. lipnja 2019., koju je Sud zaprimio 14. lipnja 2019., u kaznenom postupku protiv

ZW,

uz sudjelovanje:

Staatsanwaltschaft Heilbronn,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: M. Vilaras, predsjednik vijeća, N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin i K. Jürimäe (izvjestiteljica), suci,

nezavisni odvjetnik: G. Hogan,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobu ZW, M. Ehninger, *Rechtsanwalt*,
- za njemačku vladu, J. Möller, M. Hellmann, U. Bartl i D. Klebs, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, E. Montaguti i M. Wilderspin, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 4. lipnja 2020.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 21. UFEU-a kao i Direktive 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavlja[n]ju izvan snage direktiva 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (SL 2004., L 158, str. 77.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 42. i ispravak SL 2016., L 87, str. 36.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru kaznenog postupka pokrenutog protiv osobe ZW zbog kaznenog djela otmice maloljetnika.

Pravni okvir

Haška konvencija iz 1980.

- 3 Cilj je Konvencije o građanskopravnim vidovima međunarodne otmice djece, sklopljene 25. listopada 1980. u Hagu (u daljnjem tekstu: Haška konvencija iz 1980.), među ostalim, u skladu s njezinim člankom 1. točkom (a), „osigurati što brži povratak djece protupravno odvedene ili zadržane u nekoj državi ugovornici”.
- 4 Članci 12. i 13. te konvencije predviđaju pravila koja se primjenjuju u slučaju protupravnog odvođenja ili zadržavanja djeteta i koja su namijenjena osiguravanju njegova žurnog povratka.
- 5 Haška konvencija iz 1980. stupila je na snagu 1. prosinca 1983. Sve države članice Europske unije njezine su ugovorne strane.

Pravo Unije

- 6 U skladu s uvodnim izjavama 2., 17. i 21. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1347/2000 (SL 2003., L 338, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 133. i ispravak SL 2014., L 46, str. 22.):

„(2) Na sastanku Europskoga vijeća u Tampereu, pružena je potpora načelu uzajamnog priznavanja sudskih odluka kao kamena temeljca za uspostavu pravog pravosudnog područja i utvrđeno je, kao prioritet, pravo na posjećivanje djece.

[...]

- (17) U slučajevima nezakonitog odvođenja ili zadržavanja djeteta, predaja djeteta trebala bi se postići bez odlaganja, pa bi se u tu svrhu i dalje primjenjivala Haška konvencija [iz] 1980., dopunjena odredbama ove Uredbe, posebno njezin članak 11. Sudovi države članice u koju je dijete nezakonito odvedeno ili u kojoj se ono nalazi trebali bi biti u mogućnosti suprotstaviti se njegovoj predaji u posebnim, opravdanim slučajevima. Unatoč tome, takva odluka trebala bi biti zamijenjena naknadnom odlukom suda države članice u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište prije njegova nezakonitog odvođenja ili zadržavanja. Ako je posljedica takve odluke predaja djeteta, za njegovu predaju nije potreban nikakav poseban postupak priznavanja i izvršenja te odluke u državi članici u koju je dijete odvedeno ili u kojoj je zadržano.

[...]

(21) Priznavanje i izvršenje sudskih odluka donesenih u nekoj državi članici trebalo bi se temeljiti na načelu uzajamnog povjerenja, a razlozi nepriznavanja trebali bi biti svedeni na najmanju moguću mjeru.”

Njemačko pravo

7 Članak 25. Strafgesetzbucha (Kazneni zakonik), naslovljen „Određivanje počinitelja kaznenog djela”, navodi:

„(1) Kao počinitelj kažnjava se onaj tko počini kazneno djelo sâm ili posredstvom druge osobe.

(2) Ako kazneno djelo počini više udruženih osoba, kao počinitelj (supočinitelj) kažnjava se svaka od njih.”

8 Članak 235. Kaznenog zakonika, naslovljen „Otmica maloljetnika”, u stavcima 1. i 2. predviđa:

„(1) Kažnjava se kaznom zatvora do pet godina ili novčanom kaznom onaj tko oduzme ili roditeljima, jednom od roditelja ili skrbniku ne vrati

1. osobu mlađu od 18 godina uporabom sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare ili

2. dijete s kojim nije u rodbinskoj vezi.

(2) Ista se kazna izriče onomu tko

1. roditeljima, jednom od roditelja ili skrbniku oduzme dijete s ciljem njegova odvođenja u inozemstvo ili

2. roditeljima, jednom od roditelja ili skrbniku ne vrati dijete koje se nalazi u inozemstvu nakon što je ono onamo odvedeno ili je sâm otišlo.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

9 ZW, rumunjska državljanka, majka je maloljetnog djeteta AW, rođenog u Rumunjskoj. ZW je rastavljena od djetetova oca, rumunjskog državljanina koji živi u Rumunjskoj. U skladu s rumunjskim pravom, oba roditelja zajednički ostvaruju roditeljsku skrb nad djetetom.

10 Tijekom 2009. godine osoba ZW doselila se u Njemačku. Dijete joj se naknadno pridružilo.

11 U ožujku 2013. dijete je, uz pristanak roditelja, smješteno u ustanovu za pomoć mladima zbog problema u ponašanju.

12 Rješenjem od 14. studenoga 2014. Amtsgericht Heilbronn (Općinski sud u Heilbronnu, Njemačka) roditeljima je, među ostalim, oduzeo pravo na određivanje djetetova boravišta te je to pravo povjerio skrbniku u okviru djelomičnog prijenosa roditeljske skrbi koji se naziva „skrbništvo radi dodatne zaštite” (*Ergänzungspflegeschaft*). Nakon što je dijete nekoliko puta uzastopno neuspješno smješteno u različite odgojne ustanove, ono se uz odobrenje tog skrbnika vratilo osobi ZW.

13 Jugendamt Heilbronn (Ured za mladež grada Heilbronna, Njemačka) dopisom od 3. kolovoza 2017. zatražio je da se roditeljska skrb vrati osobi ZW. Zbog neobjašnjenih razloga, tom zahtjevu još nije udovoljeno.

- 14 Početkom prosinca 2017. otac je odveo dijete u Rumunjsku, gdje oboje trenutačno žive. Osoba ZW dala je pristanak za to odvođenje, međutim pritom nije utvrđeno je li se ta suglasnost odnosila samo na jedan posjet u božićnom razdoblju 2017. ili na trajni povratak djeteta u Rumunjsku. Jugendamt Heilbronn (Ured za mladež grada Heilbronna) ni skrbnik nisu prethodno obaviješteni o tom odvođenju.
- 15 Budući da je skrbnik podnio prijavu protiv djetetovih roditelja zbog tog odvođenja, protiv osobe ZW pokrenut je postupak pred Amtsgerichtom Heilbronn (Općinski sud u Heilbronn) zbog kaznenog djela otmice maloljetnika počinjenog zajedničkim djelovanjem u smislu odredbi članka 25. stavka 2. u vezi s člankom 235. stavkom 2. točkom 2. Kaznenog zakonika.
- 16 Taj sud pita je li članak 235. Kaznenog zakonika u skladu s pravom Unije. Naime, s jedne strane, primjena te odredbe može činiti neosnovano ograničenje slobodnog kretanja građana Unije. S druge strane, tom se odredbom provodi različito postupanje između njemačkih državljana i državljana drugih država članica jer se prema potonjima postupa kao prema državljanima trećih zemalja. U tom je pogledu kazneno djelo iz članka 235. stavka 2. točke 2. Kaznenog zakonika, kojim se kažnjavaju međunarodne otmice djece, šire od kaznenog djela iz članka 235. stavka 1. točke 1. tog zakonika, koje kažnjava otmice djece na njemačkom državnom području i u većoj mjeri utječe na građane Unije koji su državljani država članica različitih od Savezne Republike Njemačke.
- 17 Naposljetku, taj sud pita je li, u slučaju neusklađenosti članka 235. Kaznenog zakonika s pravom Unije, obvezan izuzeti tu odredbu iz primjene u glavnom predmetu zbog nadređenosti prava Unije.
- 18 U tim je okolnostima sud koji je uputio zahtjev odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li primarno i/ili sekundarno pravo [Unije], osobito Direktivu [2004/38], u smislu općeg prava građana Unije na slobodno kretanje i boravak na području država članica, tumačiti na način da obuhvaća i nacionalne kaznene odredbe?
2. U slučaju potvrdnog odgovora na to pitanje: protivi li se tumačenju primarnog i/ili sekundarnog prava [Unije] primjena nacionalne kaznene odredbe kojom se kažnjava nevraćanje djeteta koje se nalazi u inozemstvu njegovu skrbniku ako se navedenom odredbom u tom pogledu ne provodi razlika između država [članica] Unije i trećih zemalja?”

Prethodna pitanja

Dopuštenost

- 19 Njemačka vlada poziva se na nezakonitost prethodnih pitanja zbog toga što ona nisu relevantna za rješavanje spora u glavnom predmetu. Prema mišljenju te vlade, činjenice koje se predbacuju osobi ZW, jedinoj optuženoj osobi u glavnom postupku, nisu ni u kakvoj vezi s ostvarenjem prava na slobodno kretanje koje joj se priznaje, s obzirom na to da ona nije napustila niti pokušala napustiti njemačko državno područje. Budući da se sumnje suda koji je uputio zahtjev u pogledu sukladnosti članka 235. Kaznenog zakonika s pravom Unije temelje na činjeničnim situacijama koje pretpostavljaju odlazak osobe ZW u drugu državu članicu, one proizlaze iz hipotetskih razmatranja koja nemaju veze s glavnim predmetom.

- 20 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi, postupak utvrđen člankom 267. UFEU-a instrument suradnje između Suda i nacionalnih sudova zahvaljujući kojem Sud nacionalnim sudovima daje elemente za tumačenje prava Unije koji su im potrebni za rješavanje spora koji se pred njima vodi (presuda od 6. rujna 2016., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, t. 18. i navedena sudska praksa).
- 21 U okviru te suradnje samo je na nacionalnom sudu pred kojim je pokrenut postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da ocijeni koliko je, uvažavajući posebnosti predmeta, prethodna odluka potrebna kako bi mogao donijeti svoju odluku te u kojoj su mjeri relevantna pitanja koja postavlja Sudu. Posljedično, ako se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud u načelu mora donijeti odluku (presuda od 6. rujna 2016., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, t. 19. i navedena sudska praksa).
- 22 Iz toga slijedi da pitanja o tumačenju prava Unije koja uputi nacionalni sud unutar pravnog i činjeničnog okvira koji utvrđuje pod vlastitom odgovornošću i čiju točnost Sud nije dužan provjeravati uživaju presumpciju relevantnosti. Sud može odbiti odlučivati o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se mogao dati koristan odgovor na upućena pitanja (presuda od 6. rujna 2016., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, t. 20. i navedena sudska praksa).
- 23 U ovom slučaju, s jedne strane, valja podsjetiti na to da se građanka Unije, kao što je to osoba ZW, državljanka države članice koja je otišla u drugu državu članicu, koristila svojim pravom na slobodno kretanje, tako da je njezina situacija obuhvaćena područjem primjene prava Unije (vidjeti u tom smislu presude od 26. veljače 2015., Martens, C-359/13, EU:C:2015:118, t. 22. i od 13. studenoga 2018., Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, t. 27. i navedenu sudsku praksu).
- 24 S druge strane, iz elemenata koje je iznio sud koji je uputio zahtjev nedvojbeno proizlazi da članak 235. stavak 2. točka 2. Kaznenog zakonika, za koji taj sud sumnja da nije u skladu s pravom Unije, čini pravnu osnovu kaznenog postupka pokrenutog protiv osobe ZW u glavnom predmetu kao supočiniteljice međunarodne otmice njezina djeteta. U tom pogledu, kao što to proizlazi iz točke 16. ove presude, sud koji je uputio zahtjev detaljno je objasnio razloge zbog kojih smatra da je davanje odgovora na prethodna pitanja nužno za donošenje odluke u glavnom predmetu.
- 25 U tim okolnostima, nije očito da zatraženo tumačenje prava Unije nije ni u kakvoj vezi s činjeničnim stanjem ili predmetom glavnog postupka. Prema tome, zahtjev za prethodnu odluku je dopušten.

Meritum

- 26 Svojim prethodnim pitanjima, na koje valja odgovoriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li pravo Unije tumačiti na način da mu se protivi primjena zakonodavstva države članice na temelju kojeg roditelj svoje dijete koje se nalazi u drugoj državi članici nije vratio određenom skrbniku podliježe kaznenim sankcijama čak i u slučaju da nije došlo do uporabe sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare, dok je, kad se dijete nalazi na području prve države članice, ista činjenica kažnjiva samo u slučaju uporabe sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare.

Uvodna očitovanja

- 27 Budući da sud koji je uputio zahtjev pita je li odredba nacionalnog kaznenog prava u skladu s pravom Unije, valja podsjetiti na to da, iako su kazneno zakonodavstvo i pravila kaznenog postupka u nadležnosti država članica, ustaljena je sudska praksa da pravo Unije nameće ograničenja toj

nadležnosti. Naime, odredbama nacionalnog kaznenog zakonodavstva ne smije se provoditi diskriminacija prema osobama kojima pravo Unije povjerava pravo na jednako postupanje niti ograničavati temeljne slobode zajamčene pravom Unije (vidjeti u tom smislu presude od 2. veljače 1989., Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, t. 19. i od 26. veljače 2019., Rimšēvičs i ESB/Latvija, C-202/18 i C-238/18, EU:C:2019:139, t. 57.). Kad takva odredba nije u skladu s načelom jednakog postupanja ili jednom od temeljnih sloboda koje jamči pravo Unije, na sudu koji je uputio zahtjev, koji je u okviru svoje nadležnosti zadužen za primjenu odredbi prava Unije i osiguranje njihova punog učinka, jest da tu odredbu ne primijeni (vidjeti u tom smislu presudu od 28. travnja 2011., El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, t. 61. i navedenu sudsku praksu).

- 28 Osim toga, s obzirom na to da svojim pitanjima sud koji je uputio zahtjev pita o tumačenju prava Unije a da pritom ne upućuje na njegovu konkretnu odredbu, valja navesti da, s obzirom na ustaljenu sudsku praksu Suda, članak 21. UFEU-a obuhvaća ne samo pravo na slobodno kretanje i boravak na području država članica nego i zabranu svake diskriminacije na temelju državljanstva (vidjeti u tom smislu presudu od 8. lipnja 2017., Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, t. 31. i navedenu sudsku praksu).
- 29 Posljedično, pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev valja razmotriti samo s obzirom na tu odredbu.

Postojanje ograničenja slobodnog kretanja građana Unije

- 30 Valja podsjetiti na to da nacionalno zakonodavstvo koje određene državljanke države članice dovodi u nepovoljniji položaj samo zbog činjenice da su izvršavali svoju slobodu kretanja i boravka u drugoj državi članici čini ograničenje sloboda koje su člankom 21. stavkom 1. UFEU-a priznate svakom građaninu Unije (vidjeti u tom smislu presude od 14. listopada 2008., Grunkin i Paul, C-353/06, EU:C:2008:559, t. 21.; od 26. veljače 2015., Martens, C-359/13, EU:C:2015:118, t. 25. i navedenu sudsku praksu kao i od 8. lipnja 2017., Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, t. 35.).
- 31 U ovom slučaju članak 235. Kaznenog zakonika u stavku 1. točki 1. predviđa izricanje kazne zatvora do pet godina ili novčane kazne onomu tko odvede ili ne vrati roditeljima, jednom od roditelja ili skrbniku osobu mlađu od 18 godina uporabom sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare te u stavku 2. točki 2. predviđa izricanje iste kazne onomu tko ne vrati roditeljima, jednom od roditelja ili skrbniku dijete koje se nalazi u inozemstvu nakon što je ono onamo odvedeno ili je samo otišlo.
- 32 U skladu s objašnjenjima suda koji je uputio zahtjev, iz članka 235. Kaznenog zakonika proizlazi, među ostalim, da puka činjenica da roditelj nije vratio svoje dijete skrbniku koji je zadužen za određivanje mjesta djetetova boravišta podliježe kaznenoj sankciji na temelju članka 2. stavka 2. tog članka u slučaju da roditelj zadržava dijete u drugoj državi članici Unije na isti način kao da ga zadržava u trećoj zemlji, i to čak i bez uporabe sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare. Nasuprot tomu, kad se dijete zadržava na njemačkom državnom području, činjenica da roditelj ne vraća svoje dijete skrbniku podliježe kaznenoj sankciji na osnovi članka 1. stavka 1. navedenog članka samo u slučaju uporabe sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare.
- 33 Člankom 235. Kaznenog zakonika tako se provodi razlika ovisno o tome zadržava li roditelj svoje dijete na njemačkom državnom području ili izvan njega, osobito u drugoj državi članici Unije. Ta se razlika temelji na pukoj činjenici da je dijete odvedeno s njemačkog državnog područja na područje druge države članice Unije.
- 34 Budući da se odnosi na pretpostavku da se dijete zadržava u državi članici različitoj od Savezne Republike Njemačke, posebno kazneno djelo iz članka 235. stavka 2. točke 2. Kaznenog zakonika zapravo primarno utječe na građane Unije, državljane drugih država članica s boravištem u Njemačkoj, koji su se koristili svojom slobodom kretanja i boravka. Naime, za te građane postoji još veća

vjerojatnost nego za njemačke državljane da će odvesti ili poslati svoje dijete u drugu državu članicu – osobito u državu članicu svojeg podrijetla – i ondje ga zadržati, i to posebice u slučaju svojeg povratka u tu državu članicu.

35 Iz toga slijedi da se, kao što je to nezavisni odvjetnik u biti naveo u točki 27. svojeg mišljenja, člankom 235. stavkom 2. točkom 2. Kaznenog zakonika uspostavlja razlika u postupanju koja bi mogla utjecati na slobodu kretanja građana Unije u smislu članka 21. UFEU-a ili je čak ograničiti.

Opravdanje ograničenja

36 U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, ograničenje slobodnog kretanja građana Unije koje je, kao u glavnom predmetu, neovisno o državljanstvu dotičnih osoba, može biti opravdano samo ako se temelji na objektivnim razlozima u općem interesu i ako je proporcionalno legitimnom cilju koji se želi postići predmetnim nacionalnim zakonodavstvom. Mjera je proporcionalna ako je prikladna za ostvarenje zadanog cilja i ako ne prekoračuje ono što je nužno za njegovo postizanje (presude od 5. lipnja 2018., Coman i dr., C-673/16, EU:C:2018:385, t. 41. i navedena sudska praksa kao i od 25. srpnja 2018., A (Potpora za osobu s invaliditetom), C-679/16, EU:C:2018:601, t. 67.).

37 U ovom je slučaju njemačka vlada u svojim pisanim očitovanjima podnesenima Sudu navela da je posebno kazneno djelo iz članka 235. stavka 2. točke 2. Kaznenog zakonika namijenjeno zaštititi prava na roditeljsku skrb i prava djeteta kao i sprečavanju i borbi protiv međunarodne otmice djece s obzirom na praktične poteškoće za ostvarivanje povratka djeteta zadržanog u inozemstvu, uključujući situaciju u kojoj se ono nalazi u drugoj državi članici.

38 Konkretnije, iz obrazloženja članka 235. Kaznenog zakonika, na koje ta vlada upućuje, proizlazi da je to kazneno djelo uvedeno zbog poteškoća prilikom izvršenja njemačke sudske odluke o skrbništvu nad djetetom u drugoj državi kao i zbog ozbiljnosti svake međunarodne otmice, osobito ako je dijete odvedeno u državu koja pripada drukčijem kulturnom krugu (*Staat eines anderen Kulturkreises*) i ako se njegov žurni povratak ne može ostvariti.

39 Stoga valja smatrati da su ti razlozi neodvojivo povezani sa zaštitom djeteta i njegovih temeljnih prava.

40 U skladu sa sudskom praksom Suda, zaštita djeteta legitiman je interes koji načelno može opravdati ograničenje temeljne slobode koju jamči UFEU (vidjeti u tom smislu presudu od 14. veljače 2008., Dynamic Medien, C-244/06, EU:C:2008:85, t. 42.). Isto vrijedi za zaštitu temeljnih prava djeteta iz članka 24. Povelje Europske unije o temeljnim pravima.

41 Razlozi koje navodi njemačka vlada, prema tome, čine objektivne razloge u općem interesu u smislu sudske prakse iz točke 36. ove presude.

42 Iz sudske prakse Suda također proizlazi da nije nužno da mjere koje je država članica donijela kako bi zaštitila prava djeteta odgovaraju zajedničkom poimanju svih država članica kad je riječ o razini i načinima te zaštite. Budući da se to poimanje može razlikovati među državama članicama, osobito s obzirom na moralna ili kulturna razmatranja, valja im priznati određenu marginu prosudbe. Iako je točno da je na njima da, u nedostatku usklađenosti na razini Unije, ocijene razinu na kojoj namjeravaju osigurati zaštitu predmetnog interesa, tu diskrecijsku ovlast ipak treba izvršavati uz poštovanje obveza koje proizlaze iz prava Unije i osobito zahtjeva iz točke 36. ove presude (vidjeti u tom smislu presudu od 14. veljače 2008., Dynamic Medien, C-244/06, EU:C:2008:85, t. 44. do 46.).

43 U tom pogledu, kazneno djelo kojim se kažnjava međunarodna otmica djeteta, uključujući situaciju u kojoj ju je počinio jedan roditelj, načelno uspijeva osigurati, osobito zbog svojeg preventivnog učinka, zaštitu djece od takvih otmica kao i jamstvo njihovih prava. Primjena odredbe kojom se predviđa takvo kazneno djelo, osim toga, doprinosi cilju borbe protiv tih otmica u interesu zaštite djece.

- 44 Propisivanjem takvog kaznenog djela ipak se ne smije prelaziti ono što je nužno za postizanje legitimnog cilja koji se njime želi ostvariti.
- 45 Podložno provjeri suda koji je uputio zahtjev, jasno je da njemački zakonodavac smatra da zaštita djeteta i njegovih prava od rizika otmice ne zahtijeva da otmica koju je počinio roditelj načelno i u svakom slučaju čini kažnjivo ponašanje. Naime, dok međunarodna otmica djeteta koju počinio njegov roditelj kao takva na osnovi članka 235. stavka 2. točke 2. Kaznenog zakonika podliježe kaznenoj sankciji, drukčije vrijedi za slučaj u kojem roditelj otme svoje dijete ako ga zadrži na njemačkom državnom području jer takvo djelo dovodi do kaznene sankcije u skladu s člankom 235. stavkom 1. točkom 1. Kaznenog zakonika samo u slučaju uporabe sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare.
- 46 Doduše, iz elemenata spisa pred Sudom proizlazi da se posebno kazneno djelo iz članka 235. stavka 2. točke 2. Kaznenog zakonika kao i povećana razina zaštite djeteta koja se uvodi tom odredbom temelje na razmatranju u skladu s kojim bi, u slučaju odvođenja djeteta izvan njemačkog državnog područja, njegov povratak na to područje i predaja nositelju prava skrbništva, jednako kao i priznanje njemačkih sudskih odluka, bili suočeni s praktičnim poteškoćama.
- 47 Međutim, valja smatrati da kazneno djelo kojim se predviđa da puka činjenica da roditelj ili oba roditelja djeteta zadržanog u drugoj državi članici to dijete nisu vratili drugom roditelju ili skrbniku čak i u nedostatku uporabe sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare dovodi do kaznenih sankcija prelazi ono što je nužno za postizanje zadanog cilja u kontekstu u kojem zadržavanje djeteta na području države članice dovodi do sankcije samo u slučaju uporabe sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare.
- 48 Naime, argument koji se u bitnome temelji na pretpostavci u skladu s kojom je nemoguće ili pretjerano teško ostvariti priznanje sudske odluke o skrbništvu nad djetetom u drugoj državi članici i, u slučaju međunarodne otmice djeteta, njegov žurni povratak, dovodi do toga da se države članice poistovjećuju s trećim zemljama i protivan je pravilima i duhu Uredbe br. 2201/2003.
- 49 Ta se uredba temelji, kao što to proizlazi iz njezinih uvodnih izjava 2. i 21., na načelu uzajamnog priznavanja sudskih odluka, kamenu temeljcu za uspostavu pravog pravosudnog područja, kao i na načelu uzajamnog povjerenja. U skladu s ustaljenom sudskom praksom, to načelo svakoj od država članica nalaže da smatra da, osim u iznimnim okolnostima, sve ostale države članice poštuju pravo Unije i posebice njime priznata temeljna prava (vidjeti u tom smislu mišljenje 2/13 od 18. prosinca 2014., EU:C:2014:2454, t. 191. kao i presudu od 25. srpnja 2018., Minister for Justice and Equality (Nedostaci u pravosudnom sustavu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, t. 36.).
- 50 S obzirom na prethodna razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti tako da članak 21. UFEU-a treba tumačiti na način da mu se protivi primjena zakonodavstva države članice na temelju kojeg činjenica da roditelj svoje dijete koje se nalazi u drugoj državi članici nije vratio određenom skrbniku podliježe kaznenim sankcijama čak i u slučaju da nije došlo do uporabe sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare, dok je, kad se dijete nalazi na području prve države članice, ta činjenica kažnjiva samo u slučaju uporabe sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare.

Troškovi

- 51 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

Članak 21. UFEU-a treba tumačiti na način da mu se protivi primjena zakonodavstva države članice na temelju kojeg činjenica da roditelj svoje dijete koje se nalazi u drugoj državi članici nije vratio određenom skrbniku podliježe kaznenim sankcijama čak i u slučaju da nije došlo do uporabe sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare, dok je, kad se dijete nalazi na području prve države članice, ta činjenica kažnjiva samo u slučaju uporabe sile, prijetnje nanošenjem zla ili prijevare.

Potpisi